

MÓDSZERTAN

Ipari termelés, értékesítés (1.10., 2.13–2.29., 2.38–2.45. táblák)

Fogalmak, mutatók

Ipari tevékenység: az iparba sorolt szervezetek saját termelésű, illetve közvetített szolgáltatással készült ipari termékeinek gyártása és a teljesített ipari szolgáltatások.

Ipari tevékenység nettó árbevétele: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a teljesített ipari szolgáltatások árkiegészítéssel növelt, jövedéki és regisztrációs adóval csökkentett, áfa nélküli ellenértéke.

Ipari termelés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységének bruttó termelési értéke. E mutatót úgy számítjuk, hogy az ipari tevékenység nettó árbevételét korrigáljuk a saját termelésű ipari készletek állományváltozásával. 2005. évtől – a liberalizált energia-piac felgyorsult eseményeinek követése érdekében – a villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás tevékenység ipari termelési értékéből – a többszörös halmozódás kiszűrése miatt – levonjuk az elosztásra átvett és tovább értékesített energia értékét.

Összes értékesítés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységéből származó nettó árbevétellel azonos.

Exportértékesítés: a saját termelésű, valamint az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek külkereskedelmi áruforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítésének, továbbá a külföldi igénybevevőnek végzett ipari szolgáltatás teljesítéskori forintértékét foglalja magában, függetlenül attól, hogy azt devizában, valutában, forintban illetve termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlítik ki. Az exportértékesítés árbevételének elszámolása szempontjából külföldi vevőnek minősül, ha a külföldi gazdasági tevékenységének székhelye, illetve állandó telephelye a Magyar Köztársaság államhatárán kívüli területen van. Az exportértékesítés az Európai Unió országaiba való kiszállításokat is tartalmazza.

Belföldi értékesítés: a belföldön értékesített saját termelésű, illetve alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a belföldön teljesített ipari szolgáltatások értéke. A belföldi értékesítés árbevételének elszámolása szempontjából belföld a Magyar Köztársaság területe. A belföldi értékesítés árbevételeként számoljuk el a vámszabad területen lévő vállalkozásnak történő értékesítés értékét, továbbá a vámszabad területen lévő vállalkozásnál a belföldi vállalkozásnak történő értékesítés értékét is.

Rendeltetési csoportosítás: 1998-tól a rendeltetési csoportok az Európai Unió előírásai szerint a szakágazatok csoportosítása útján jönnek létre, és 3 főcsoportra, valamint 4 alcsoportra oszlanak.

Ipari termelési és értékesítési volumenindexek: az iparba sorolt vállalkozások (bruttó) termelési értéke, illetve az értékesítés nettó árbevétele tárgyidőszaki árszinten kifejezett összehasonlító áras adataiból

Paasche-súlyozással számított mutató. Az ipari termelési és értékesítési volumenindexek az ipari termelési érték, illetve az értékesítési árbevétel árváltozástól megtisztított változását tükrözik.

Területi adatok: olyan megyei adatok, amelyek telephelyre vonatkoznak, azaz arra a megyére, ahol a termelőtevékenység ténylegesen folyik (tehát nem a vállalkozás székhelye szerinti adatok). A területi adatokat – a megfigyelési rendszer és a becslési eljárás következtében – az adatok megbízhatósága érdekében csak az ipar egészére határozzuk meg.

Ipari termékek termelése: a 2.24. tábla az iparba sorolt vállalkozások, a 2.25. tábla pedig az iparon kívüli gazdasági szervezetek által gyártott legfontosabb ipari termékek teljes keresztmetszetű termelését tartalmazzák, a Belföldi termékosztályozás (BTO) struktúrája szerint.

Az évkönyvben – a BTO-bontás teljes részletezésétől eltekintve – csak a fontosnak ítélt termékeket közöljük. Ennek következtében, valamint esetenként az egyedinek minősülő adatok hiánya miatt egy adott termékcsoporthoz belül a rész(termék)ek összege(i) eltérhetnek a termék összesen adataitól. A több mértékegységben közölt termékek esetében az értékeket csak egyszer, az első mértékegységnél szerepeltetjük. Azoknál a termékeknél, amelyeknél mértékegységként millió Ft szerepel, termelési érték adatot közöljük.

Bérmunka: ipari feldolgozás végzése a megrendelő tulajdonában lévő, általa rendelkezésre bocsátott anyagon, félkész terméken. A bérmunkaszerződés vonatkozhat új, illetve késztermék előállítására vagy részműveletek végzésére. Új, illetve késztermék előállításának az tekinthető, ha a bérmunkát végző a teljes technológiai folyamatot, az anyag késztermékké történő átalakításának minden műveletét elvégzi. Az EU előírásai szerint a bérmunkában történő késztermék-előállítás termék-előállításnak minősül, a bérmunkában végzett részmegmunkálás pedig szolgáltatás. A 2.24. tábla a bérmunkában előállított késztermékek adatait is tartalmazza. A jelentős nagyságrendű bérmunkában végzett termék-előállítás adatait külön is publikáljuk a 2.26. táblában. Néhány szakágazatban nagy értékben végeznek bérmunkában részmegmunkálást, ennek adatait a 2.27. táblában tesszük közzé.

Szolgáltatási árbevétel: a teljesített ipari szolgáltatások árkiegészítéssel növelt, fogyasztási adóval csökkentett, áfa nélküli ellenértékét foglalja magában.

Termelőtevékenységi index: az egy alkalmazásban állóra jutó ipari termelés változását mérő mutató, amelyet a termelési volumen-index és a létszámindex hányadosaként számítunk.

Az adatok forrása

Az iparra vonatkozó termelési, értékesítési adatokat az „Éves termékstatisztikai jelentés”, a „Havi integrált gazdaságstatisztikai jelentés, ipar”, a „Havi integrált egyszerűsített gazdaságstatisztikai jelentés, ipar”, adatai alapján számítottuk.

Az adatszolgáltatók köre

Az ipari termelés és értékesítés megfigyelési köre 1998-ban változott: a szakágazati bontású termelési és értékesítési, a területi bontású termelési, továbbá a rendeltetés szerinti ágazatcsoportonként közölt

adatok az 5 fő és afeletti vállalkozásokra vonatkoznak (2.18–2.23. táblák). A teljeskörűsített ipar összesen adat, amelyet a 2.13–2.16., 2.18–2.21. táblákon külön sorban szerepeltetünk („IPAR, összes vállalkozás adata”), továbbá a 2.17. táblában közölt adatok valamennyi ipari vállalkozás adatát tartalmazzák, részben teljes körű (49 fő felett), részben reprezentatív megfigyelés (5–49 fő között), részben egyéb adatforrás alapján készült becslések (5 fő alatt) összegzéseként.

Az ipari aláganként közölt volumenindexeket az 5 fő és afeletti vállalkozások összehasonlítható adataiból számítottuk (2.13 –2.16. táblák). Az ipari termelés alágankénti megoszlásának idősoros adatai szintén az 5 fő és afeletti körre vonatkoznak (2.38. tábla).

Az éves termékmegfigyelés 1998-tól minden ipari szakágazatban az országos termelés 90%-át adó vállalkozásokra terjed ki (a szakágazatok nettó árbevétele alapján számítva), ezért az adatszolgáltatói kör szakágazatonként eltérő: 5 fő, 10 fő, illetve 20 fő és afeletti. Az ipari termék-, bér munka- és szolgáltatásadatok (2.24., 2.26., 2.27. táblák) e differenciált adatszolgáltatói kör adatait tartalmazzák. A 2005-től bevezetett 2.25. táblában az ipari szakosodott egységgel, illetve 500 millió Ft-nál több ipari árbevétellel rendelkező iparon kívüli gazdasági szervezetek termékadatait publikáljuk.

A fontosabb ipari termékek idősoros adatait (1.10. tábla) a mindenkor megfigyelés szerint közöljük.

A nagyságcsoportos adatok (2.40–2.45. táblák) a 20 fő és afeletti vállalkozásokra vonatkoznak.

Becslési módszer

A reprezentatív megfigyelés rétegzett mintavételen alapul, a célsokaság a működő kisvállalkozások összessége, a mintavételi keret a Gazdasági szervezetek regisztere (GSZR), a rétegek az ágazatok, a létszám-kategóriák, valamint Budapest és a vidék (a vállalkozás székhelye szerint). A teljeskörűsítés egyszerű felszorzáson alapuló rétegzett átlagbecslés. A standard hibát a szokásos módon határozzuk meg. Az ipari termelés szakágazati és területi adatainak becslésénél az ágazatokra teljeskörűsített értékeket a minta, a vállalkozások száma és az egyes vállalkozások összes értékesítésének KSH-adatgyűjtésből vagy adóstatistikából rendelkezésre álló utolsó adata alapján – létszám-kategóriánként, külön Budapestre és külön a vidékre – megbontjuk a szakágazatok között, majd a vidékre vonatkozó szakágazati értékeket a megyék között (a vállalkozás székhelye szerint).

Az ipari termelés területi adatainak becsléséhez a több telephellyel rendelkező, 49 fő feletti vállalkozások adatát megbontjuk a megyék között, a felosztás alapja a korábbi éves adatgyűjtés telepi táblájának az összes foglalkoztatott keresetére vonatkozó adata. 5–49 fő között a székhely szerinti adatokkal számolunk, mivel ebben a körben egy telephely a jellemző, és ez abban a megyében van, ahol a termelőtevékenység folyik.

Az 5 főnél kisebb létszámú ipari vállalkozások adatainak becslése az utolsó két év áfaadatai, az értékesítésnek az egyes értékesítési irányok szerinti megoszlása, valamint a működő vállalkozások száma alapján történik.

Az adatszolgáltatást nem teljesítők adatait átlagbecsléssel határozzuk meg.

2003-tól a termékstatisztikai megfigyelésbe bevont, de adatot nem szolgáltató vállalkozások hiányzó termékadatait becsüljük. Emiatt a 2003., 2004. és 2005. évi mennyiségi és érték adatok a termékek egy részénél becsült adatot is tartalmaznak. A hiányzó vállalkozás termékadatait előző évi termékjelentése alapján pótoljuk (figyelembe véve az éves gazdaságstatisztikai jelentésben megadott ipari árbevételét). Annak hiányában az éves gazdaságstatisztikai jelentésében közölt ipari árbevételéből végzünk becslést, a vállalkozás szakágazatára jellemző országos termékszerkezet alapján.

Összehasonlíthatóság

A volumenindex számításánál az ipari vállalkozások átalakulásából (szervezeti változásokból) eredő hatásokat az adatok nagymértékű torzítása esetén kiszűrjük.

Nómenklatúrák

Gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR): a gazdasági tevékenységeknek a tevékenység jellege szerinti osztályozását jelenti. A TEÁOR alapján történik a gazdasági szervezeteknek a főtevékenységük jellege szerinti besorolása.

A gazdasági tevékenységek jelenleg érvényes egységes ágazati osztályozása, a TEÁOR '03 2003. január 1-jével lépett hatályba. A TEÁOR '03 a Statisztikai nómenklatúrák sorozat keretében 2002-ben kiadott „A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere és a tevékenységek tartalmi meghatározása” c. KSH-kiadványban jelent meg. A TEÁOR '03 valamennyi osztályozási szinten azonos az EU tagországaiban kötelezően alkalmazott NACE Rev. 1.1-gyel. A TEÁOR '03 az osztályozás első két szintjén (nemzetgazdasági ág, ágazat) megegyezik a TEÁOR '98-cal.

Ágazati kód: a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerében a 4 hierarchiai szint (gazdasági ág, illetve alág, ágazat, alágazat, szakágazat) szerint részletezett tevékenységek jelölésére alkalmazott szám- és betűrendszer.

Belföldi termékosztályozás (BTO): a belföldön gyártott, valamint importból belföldi forgalomba került ipari, illetve mezőgazdasági, erdészeti és halászati termékek (nyersanyagok, félkész- és késztermékek) nemzetgazdasági szinten egységes csoportosítása. A BTO – a KSH elnökének 9006/1995. (SK 4.) KSH közleménye alapján – 1996. január 1-jén lépett hatályba. 2003-ban a BTO átdolgozásra került a TEÁOR '03 és a PRODCOM Jegyzék '03 szerint. A termékadatokat a 2005. évi aktuális BTO-kódszámok és megnevezések szerint közöljük, és a bázisadatokat ennek megfelelően átdolgoztuk (2.24–2.26. táblák).

Szolgáltatások jegyzéke (SZJ): a szolgáltatások részletes, rendszerező felsorolását tartalmazza. A jelenleg érvényben lévő SZJ – a KSH elnökének 9004/2002. (SK 7.) KSH közleménye alapján – 2003. január 1-jével lépett hatályba. A szolgáltatásadatokat az új, jelenleg érvényben lévő SZJ szerint közöljük (2.27. tábla).

Módszertani forrás

Statisztikai módszertani füzetek, Iparstatisztika (KSH, Budapest, 1996).

Egyéb általános megjegyzések

A szakágazati részletezésű táblákban az adatokat általában a tevékenységi osztályozás legmélyebb bontása szerint közöljük, kivéve azokat az eseteket, amikor a szakágazat és a magasabb aggregációs szintek (alágazat, ágazat) tartalmilag megegyeznek. Ez utóbbi esetekben mindig csak a magasabb aggregáció szerint publikáljuk az adatokat. Nem közöljük továbbá az egyedinek minősülő adatokat a szakágazati (alágazati, ágazati), valamint a termék-, bér munka-, szolgáltatás adatok esetében, emiatt az érintett táblákban a részek összege(i) nem minden esetben teszi(k) ki az összesen adatokat.

Ipari termelőiár-indexek (2.46–2.48. táblák)

Fogalmak, mutatók

Ipari termelőiár-index: az iparba sorolt vállalkozások által előállított és értékesített termékek, szolgáltatások árváltozását tükrözi. Az indexet a TEÁOR szakágazati bontása szerinti csoportosításban számítjuk. A termelőiár-index a belföldi és az exportárindexek súlyozott átlaga. Az indexek aggregálása kétlépcsős Laspeyres-típusú súlyozással történik.

Belföldi értékesítés árindexe: a belföldre értékesített termékek, szolgáltatások nettó áraiból kiindulóan bázisidőszaki súlyozással képzett index.

Exportértékesítés árindexe: a külkereskedelem részére közvetlenül, bizományos vagy közös érdekeltségi rendszerben értékesített termékek áraiból kiindulóan, bázisidőszaki súlyozással képzett index.

Rendeltetési csoportosítás: 1998-tól az Európai Unió előírásai szerint (MIG: *Main Industrial Grouping*) a szakágazatokból képzett csoportok, mely alapján 3 fő-, és további 4 alcsoportra tagozódnak az ipari szakágazatok.

Számítási módszer: első lépésben a tárgyhavi láncviszonyszámot számoljuk ki reprezentánsokként. Ezt követően a termékcsoporthoz tartozó indexeket határozzuk meg a reprezentánsok árvizonyoszámainak számtani átlagaként, majd szakágazatos árindexeket számítunk a termékcsoporthoz tartozó árindexének súlyozott számtani átlagaként. A súly az adott termékcsoporthoz tartozó tárgyévet két évvel megelőző évi éves értékesítése az adott értékesítési irányban.

Az adatok forrása

Az ipari termelőiár-indexeket a kormány által elrendelt Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) 1007-es számú kötelező adatszolgáltatása, az „Ipari termékek és szolgáltatások árjelentése” című KSH-kérdőív adatai alapján számítjuk.

Építőipar

(3. 13–3.28., 3.37–3.40., 3.43.–3.46. táblák)

Fogalmak, mutatók

Országos építőipari termelés értéke: az építőiparba sorolt jogi és nem jogi személyiségű gazdálkodó szervezetek, egyéni vállalkozók, a nem építőiparba tartozó vállalkozások és a lakossági építkezések építőipari tevékenységének összegét tartalmazza.

Építőipari termelés értéke: új építmények építése, meglévő építmények bővítése, átépítése, átalakítása (rendeltetésének megváltoztatása, élettartamának növelése), továbbá az építmény eredeti állagának helyreállítását szolgáló értéknövelő felújítása, illetve nem értéknövelő fenntartása (karbantartása, javítása) vagy bontása. Az építőipari tevékenységet árkiegészítéssel és felárral növelt, fogyasztási adóval, engedménnyel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – értéken tartjuk nyilván.

Saját építőipari termelés értéke: a saját állományba tartozó és szerződéses létszámmal, valamint a saját vagy kölcsönbérleti szerződés alapján használt gépekkel megvalósított építőipari tevékenység értékének összege, amely a vállalkozói szerződések építőipari tevékenységének értékét az idegen alvállalkozók teljesítménye nélkül, az alvállalkozásban végzett munkákkal együtt tartalmazza. A saját építőipari tevékenység értéke tartalmazza a befejezett (leszámlázott) munkák értékét, valamint a befejezetlen építőipari tevékenység közvetlen önköltségen nyilvántartott állománykülönbözét.

Beruházási jellegű építőipari tevékenység: új építmény építése, meglévő építmény bővítése, átépítése, ha az építmény rendeltetése megváltozik, vagy az építmény terjedelmének növelésével jár, illetve az eredeti állag helyreállítását szolgáló értéknövelő nagyjavítás, felújítás.

Fenntartási jellegű építőipari tevékenység: az építmény folyamatos, zavartalan, biztonságos üzemeltetését szolgáló karbantartási, javítási munka, melynek során sem az eredeti terjedelem, sem az építmény rendeltetése nem változik meg. Fenntartás a bontási munka is. A fenntartási munkák közé be kell számítani az idegen megrendelő részére végzett, számlázott teljesítményeket, de a saját részre végzett fenntartást nem.

Volumenindex: az építőiparba sorolt vállalkozások építőipari tevékenységének értéke tárgyidőszaki árszinten kifejezett összehasonlító áras adataiból Paasche-súlyozással számított mutató, amely az építőipari tevékenység értékének árváltozástól megtisztított változását tükrözi.

Költségáron számított árindex (3.19. tábla): becsléssel készül, amelyhez az építőiparban felhasznált anyagok termelői árának és az építőipari dolgozók keresetének változását vesszük figyelembe. A két költségnem indexét alágazatonként, a tárgyévet megelőző éves beszámolójelentésben szereplő arányokkal súlyozva határozzuk meg.

Az építőipar árindexét az alágazati indexekből Laspeyres-típusú súlyozással számítjuk. Súlyként a tárgyidőszakot megelőző év építőipari tevékenységének értékét használjuk.

1992-ig az árindeket mintavételes adatgyűjtés alapján határoztuk meg. Az eltérő módszertannal számított adatokat láncindexszel kapcsoltuk össze.

Az adatszolgáltatók köre

Az építőipari megfigyelés 1990-ig az e körbe sorolt jogi személyiségű szervezeteket, 1991-től a kettős és egyszeres könyvvitelt vezető jogi személyiség nélküli szervezeteket is tartalmazza. 1992-től az adatgyűjtés a 10 fő feletti létszámú vállalkozásokra terjed ki, 1998-tól reprezentatív mintavétellel az 5–9 fő közötti vállalkozásokat is megfigyeljük (3.13–3.18., 3.20–3.28., 3.37–3.40. táblák). Az építőiparba nem tartozó szervezetek megfigyelése 1990-ig a 2 millió forintot, 1991-től 1997-ig az 50 millió forintot meghaladó értékű építőipari tevékenységre terjed ki, 1998-tól a kijelölés az előző évi nem építőipari vállalkozások adatszolgáltatása alapján történik. Az adatszolgáltatók körét évente bővítjük a kapcsolódó adatgyűjtésből származó, építőipari tevékenységet jelentő új vállalkozásokkal (3.43–3.46. táblák).

Az országos építőipari tevékenység termelési és létszámadatait tartalmazó táblákon a KSH építőipar-statisztikai jelentéseiben begyűjtött adatokat az alábbi – becsléssel meghatározott – adatokkal egészítettük ki:

- az éves statisztikai jelentést nem küldő építőipari szervezetek adataival,
- csak a tárgyévben építőipari tevékenységet jelentő nem építőipari szervezetek adataival,
- az 5 fő alatti létszámú társas és egyéni vállalkozások adataival,
- a lakosság építési tevékenységének adataival.

Becslési módszer

Az 5–9 fő közötti vállalkozások reprezentatív megfigyelése rétegezett mintavételen alapul, a célsokaság a működő kisvállalkozások összessége, a mintavételi keret a Gazdasági szervezetek regisztere (GSZR), a rétegek az alágazatok, a létszám-kategóriák, valamint Budapest és vidék (a vállalkozás székhelye szerint). A teljeskörűsítés egyszerű felszorzáson alapuló rétegezett átlagbecslés. A standard hibát a szokásos módon határozzuk meg. Az építőipari termelés szakágazati és területi adatainak becslésénél az alágazatokra teljeskörűsített értékeket a minta, a vállalkozások száma és az egyes vállalkozások összes árbevételének KSH-adatgyűjtésből vagy adóstatisztikából rendelkezésre álló utolsó adata alapján – létszám-kategóriánként, külön Budapestre és külön vidékre – megbontjuk a szakágazatok között, majd a vidékre vonatkozó szakágazati értékeket a megyék között (a vállalkozás székhelye szerint).

Az 5 főnél kisebb létszámú építőipari vállalkozások és az egyéni vállalkozások adatait az 5–9 fő közöttiek egy főre jutó termelési értékének alágazati átlagából számítjuk.

Az adatszolgáltatást nem teljesítők adatait átlagbecsléssel határozzuk meg.

A lakossági építkezések termelési értékének becslése az átlaglakás 1 m²-ére jutó költség adata alapján történik, a létszámot a 10 fő alatti vállalkozások egy főre jutó termelési értékéből számítjuk.

A nem építőiparba tartozó, éves adatgyűjtésre nem kötelezett vállalkozások értékének adatkiegészítését a tárgyévi egyéb kapcsolódó adatgyűjtés adatainak felhasználásával végezzük.

Az adatok forrása

Az építőipari tevékenység értékére és az építőipari tevékenységen foglalkoztatott fizikaiak létszámára vonatkozó adatok az Éves építőipar-statisztikai szakmai jelentésből származnak. A lakossági építkezések adatait a „Részletező adatok a lakások használatba vétele esetén” című kérdőívből nyerjük.

Összehasonlíthatóság

Az építőipari tevékenység volumenindexe és az építőipari tevékenységen foglalkoztatottak létszámadata 1991-ig a jogi személyiségű szervezeti kört és az egyéni vállalkozások adatait tartalmazza, 1992-től a számítások a nem jogi személyiségű vállalkozásokra is kiterjednek.

Az országos építőipari tevékenység gazdasági áganként közölt építőipari ágazat adatai (3.13–3.14. táblák) tartalmazzák a lakossági építkezéseket is, ezért a 3.15., 3.16. táblákban közölt adattól – a lakossági építkezések adataival – eltérnek.

Nómenklatúrák

A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR '03):

2003. január 1-jétől az EUROSTAT tevékenységi osztályozás adaptálásával, a NACE Rev.1.1 kód szerint közöljük a tevékenységek alágazati besorolását.

Mivel a TEÁOR '03 osztályozási rendszer alapvetően eltér a TEÁOR '92-től, a visszatekintő adatok alágazati bontást nem tartalmaznak. A TEÁOR'03 alágazati szinten megegyezik a TEÁOR'98-cal.

A TEÁOR '03 alágazatai:

- 451 Építési terület előkészítése
- 452 Szerkezetkész épület(rész) egyéb építmény építése
- 453 Épületgépészeti szerelés
- 454 Befejező építés
- 455 Építési eszköz kölcsönzése személyzettel

A 451, illetve 455 alágazatok adatait alacsony részarányuk miatt a táblázatokban nem közöljük.

Építményjegyzék (ÉJ): az azonos rendeltetésű építmények besorolását tartalmazó nómenklatúra, építményfő- és építményalcsoport, építményfajták szerinti részletezésben, az építmények csoportosításának tartalmi meghatározásával.

Épület: olyan tartós használatra készült fedett építmény, amely önállóan használható. Az épületnek nem kell szükségszerűen fallal rendelkeznie, de a környező tértől épületszerkezetekkel részben vagy egészben elválasztott teret alkot.

Egyéb építmény: minden, épületnek nem minősülő építmény (utak, vasutak, vízi építmények, vezetékek).

Az építőipari tevékenység építménycsoportonkénti besorolása – az EUROSTAT előírásai szerint – a 2000. január 1-jétől hatályos Építményjegyzék alapján (megjelent a Statisztikai közlöny 1999. 5. számában) történik.

Az adatszolgáltatók köre

Az árstatisztikai adatszolgáltatói kör reprezentatív és létszám-kategóriától független, a bányászat, a feldolgozóipar, a villamosenergia-, gáz-, a gőz- és vízellátás ágazatból kijelölt vállalkozások. A reprezentatív ármelegfigyelés havonta több mint 1400 gazdasági szervezetre és 7000 termékre terjed ki. A megfigyelt ár belföldi értékesítés esetén az általános forgalmi adó és fogyasztási adó nélküli, árbevételebe beszámítók árkiegészítéssel együttes alapár, külkereskedelmi értékesítés esetén a határparitások teljesítéskor érvényes árfolyamon forintba átszámított ár.

Bruttó hozzáadott érték (1.1., 1.2., 2.49. táblák)

Fogalmak, mutatók

Bruttó hozzáadott érték alapján: a nemzeti számla számítások termelési oldalának egyik alapmutatója, a rezidens gazdasági szervezetek által egy év alatt létrehozott termékek és szolgáltatások bruttó értékének (bruttó kibocsátás alapján) és a folyó termelőfelhasználás piaci beszerzési áron számított értékének a különbsége.

Bruttó kibocsátás: a gazdasági egységek által más, a termelő és szolgáltató gazdasági egységen kívüli egységek számára előállított, valamint a saját végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összessége. A kibocsátást a magyar nemzeti számlák alapján értékelik.

Folyó termelőfelhasználás: a termelési folyamat során az elszámolási időszakban más termelőegységtől vásárolt termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket új termékek és szolgáltatások előállításához használnak fel. Nem része a folyó termelőfelhasználásnak azonban az állóeszközök értékcsökkenése. A termelőfelhasználás értékelése piaci beszerzési áron történik.

A KSH módszertana az ENSZ, az Eurostat, az IMF, az OECD és a Világbank közreműködésével készített integrált rendszer (System of National Accounts, SNA '93) felhasználásán alapuló „European System of Accounts”, ESA'95 előírásait követi.

Az adatok forrása

A nemzeti számlarendszer összeállításához több mint 80 különböző adatforrást használunk. Ezek egy része a KSH statisztikai adatgyűjtéseiből épül be, de felhasználjuk az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH), a Magyar Nemzeti Bank (MNB), a Pénzügyminisztérium (PM), és a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (VPOP) adatait is.

Az adatszolgáltatók köre

A bruttó hozzáadott érték adatokat a TEÁOR szerint besorolt valamennyi gazdálkodóegység összes tevékenysége alapján számítottuk.

Összehasonlíthatóság

A bruttó hozzáadott érték idősoros adatai (1.1., 1.2. táblák) az 1991. évi adatoktól kezdődően az SNA '93 és a TEÁOR '92 szerinti számításúak, így azok összehasonlíthatósága a megelőző évek adataival – a nomenklatúra-, valamint a módszertan változása miatt – korlátozott. 1995-től kezdődően további módszertani korrekciókat hajtottunk végre, amelyek a bruttó hozzáadott érték termelési oldalán a termékadók és -támogatások átcsoportosítását érintik. Ezek a változások az összehasonlíthatóságot – a közölt aggregátumok szintjén – alig befolyásolják. 1998-tól új ágazati osztályozási rendszert (TEÁOR'98) vezettünk be, így az új rendszer szerinti ágazati adatok eltérnek a korábbi kiadványokban közöltektől. Az ESA'95 előírásaihoz folyamatosan igazodtunk, ennek következtében 2000-től kezdődően újabb módszertani korrekciókat hajtottunk végre.

Az Európai Unió 448/98. Tanácsi rendelete és a 1889/02. Bizottsági határozata alapján 2005. január 1-től a pénzügyi közvetítők közvetetten mért szolgáltatási díja (azaz a FISIM) becslésénél új módszerre kellett áttérni, és a felhasználó szektorok/ágazatok között a FISIM-et fel kellett osztani. 2006 októberétől a Központi Statisztikai Hivatal a szokásos rutinrevízió mellett újabb, jelentős módszertani változásokat hajtott végre, amelyek a magyar nemzeti számlák EU-harmonizációját szolgálják. Ezeket a változtatásokat 2000-ig vezettük vissza.

További változást jelent az új ágazati osztályozási rendszerére (TEÁOR '03) való áttérés 2003-tól.

Módszertani forrás

A módszertan részletes megismeréséhez jó kiindulási alapot nyújtanak az OECD és a KSH által közösen készített kiadványok („Magyarország nemzeti számlái – Adatforrások, módszerek és számítások – Budapest, 1994”, valamint az ugyanezen címen 1998-ban megjelent kiadvány, amely az 1994-ben bevezetett revízióról ad számot, végigvezetve a korrekciókat 1991-ig). A legújabb módszertani változások részletes leírása megtalálható a „Magyarország nemzeti számlái, 2003–2004” (KSH Budapest, 2006), valamint a „Bruttó hazai termék, 2005 (Előzetes adatok II.)” (KSH Budapest, 2006) című kiadványokban.

Beruházás, jegyzett tőke (1.3., 1.4., 2.50–2.56., 3.41–3.42. táblák)

Fogalmak, mutatók

Nemzetgazdasági beruházási tevékenység: a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése, előállítása, a meglévő tárgyi eszközök bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, felújítása, az elhasználtak

pótlása, az erdőnevelési, erdőfenntartási és erdőfelújítási munkák kivételével, valamint az üzembehelyezésig, a raktárba történő beszállításig végzett mindazon tevékenység, amely az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható. (A tárgyi eszköz fogalmát lásd az Eszközök fejezetnél). A beruházási tevékenység számbavétele teljesítményértéken történik.

Beruházás teljesítményértéke: tartalmazza a vételárat, a szállítási, raktározási, alapozási, szerelési, próbaüzemeltetési, üzembehelyezési költségeket, a beszerzésekkel kapcsolatos közvetítői költségeket, bizományi díjakat, támogatásokat, adókat, vámköltségeket, az előzetesen felszámított le nem vonható általános forgalmi adót, valamint azokat az egyéb költségeket, amelyek a beruházott eszközhöz egyedileg kapcsolhatók. Az előzetesen felszámított levonható általános forgalmi adó nem része a beruházási teljesítményértéknek.

Beruházások volumenindexe: a beruházási teljesítményérték tárgyidőszaki árszinten kifejezett, összehasonlító áras adataiból, Paasche-súlyozással számított mutató, amely a beruházási teljesítményérték árváltozástól megtisztított változását tükrözi.

Állami, külföldi tőke: a jegyzett tőke része.

Jegyzett tőke: a törzstőke, a részvénytőke, az alapítói vagyon, szövetkezeti vagyon, a szövetkezeteknél lévő állami vagyon, szövetkezeti üzletrész, szövetkezeti vagyonrész, a társasági szerződésben rögzített névértéken.

Az adatok forrása

A beruházási adatok (1.3., 1.4., 2.50–2.55., 3.41–3.42. táblák) részben az éves beruházás-statisztikai jelentésből származnak, részben becsléssel készültek. Az állami és külföldi tőke arányára vonatkozó információk (2.56. tábla) forrásai a társaságiadó-bevallások.

Az adatszolgáltatók köre

1998-tól a beruházási tevékenység megfigyelése a 19 főnél többet foglalkoztató vállalkozásoknál és létszám-kategóriától függetlenül a költségvetési és társadalombiztosítási szervezeteknél teljes körű, az 5–19 főt foglalkoztató vállalkozások esetében rétegzett mintavételen alapuló, reprezentatív.

Az adatok teljeskörűsítése egyszerű felszorzáson alapuló átlagbecslés. A standard hibát a hagyományos módon határozzuk meg.

A jegyzett tőkére vonatkozó adatok a társaságiadó-bevallást benyújtó vállalkozások, vagyis mind a kettős, mind az egyszeres könyvvitelt vezető gazdasági társaságok adatait tartalmazzák.

Nómenklatúrák

Az idősoros adatokat 1996-tól 1997-ig a TEÁOR '92, 1998-tól 2003-ig a TEÁOR '98, 2004-től a TEÁOR '03 szerint közöljük.

Munkaügy

(1.6., 2.27–2.37., 2.39., 2.42–2.45., 3.29.–3.36. táblák)

A foglalkoztatottsági statisztika az adatforrások, a számbavételi módszerek, a megfigyelt sokaság különbözősége miatt azonos jelenséget számszakilag eltérő módon jellemez, ezért a különféle adatforrásokból származó információk nem helyettesíthetők egymással.

Fogalmak, mutatók

Foglalkoztatottak létszáma a nemzetgazdaság munkaerőmérlegéből (1.6. tábla): az aktív kereső és a nyugdíj mellett munkát vállaló személy.

Építőipari tevékenységen foglalkoztatottak száma (3.8., 3.10., 3.12., 3.37.–3.40. tábla): a teljes és nem teljes munkaidőben foglalkoztatott fizikai főfoglalkozású, nyugdíjas és szerződéses munkavállalók átlagos állományi létszáma.

Alkalmazásban állónak tekintendő az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll (2003-ig főállásban), és munkaszerződése, megállapodása alapján munkadíj ellenében munkavégzésre kötelezett. Az alkalmazásban állók statisztikai állományi létszáma magában foglalja a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személyeket a munkából meghatározott okok miatt (szülési szabadság, gyes, gyed, sorkatonai szolgálat, betegség vagy fizetés nélküli szabadság miatt egy hónapot meghaladó távollét) távollévők és a munkaszerződés szerint 60 munkaóránál rövidebb munkaidőben foglalkoztatottak kivételével.

Teljes munkaidős: az a munkavállaló, akinek a kötelező (napi, heti, havi) munkaideje azonos a törvényben, vagy a munkaviszonyra vonatkozó szabályban meghatározott, az adott munkáltatónál általánosan jellemző munkaidővel. Teljes munkaidősnek minősül az is, akire vonatkozóan a munkahelyi körülmények vagy egyéb okok miatt az érvényes rendelkezések az általánostól eltérő, rövidebb munkaidőt írnak elő.

Nem teljes munkaidős: az a munkavállaló, akit az általánosan jellemző munkaidőnél rövidebb részmunkaidőben foglalkoztatnak. Ide tartozik továbbá a bedolgozó, a normál munkaidőben foglalkoztatott szakképző iskolai tanuló és a foglalkoztatott diák.

Bruttó átlagkereset: az adott időszakban a bérköltség terhére kifizetett összegek (alapbér, bérpótlékok, kiegészítő fizetés, prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés) egy főre jutó átlaga. Az átlagkereseti adatok a teljes munkaidőben foglalkoztatottakra vonatkoznak.

Nettó átlagkereset: a bruttó átlagkeresetből, gazdálkodó szervezetként a mindenkor érvényes személyi jövedelemadó, az egészségbiztosítási és a nyugdíjjárulék, valamint a munkavállalói járulék levonásával az adott évre érvényes járulékküszöb figyelembevételével számított adat. A gyermekek utáni adókedvezmény hatását nem tartalmazza.

Az adatok forrása

A munkaügyi adatok forrása egyrészt a KSH éves intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszere (2.27–2.37., 2.39., 2.42–2.45., 3.29.–3.36. táblák), amely az alkalmazásban állókról gyűjt adatokat.

A foglalkoztatottak létszámadatának (1.6.tábla) forrása a nemzetgazdaság munkaerőmérlege, amelyhez a KSH intézményi munkaügy-statisztikai adatgyűjtésén túlmenően kiegészítő információkkal szolgálnak a népszámlálási és népesség statisztikák, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH), az Országos Nyugdij-biztosítási Főigazgatóság (ONyF) és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) statisztikái.

Az építőipari tevékenységen foglalkoztatottak számának adatai (3.14., 3.16., 3.18., 3.37.–3.40. táblák) az Éves építőipar-statisztikai beszámolójelentésből származnak.

Az adatszolgáltatók köre

Az éves adatszolgáltatási kötelezettség az alkalmazásban állókra vonatkozóan – az intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszerben – az 5 fő és afeletti vállalkozásokra terjed ki, a 20 fő és afelettiekre teljes körűen, az 5-19 fő közöttiekre reprezentatíván. Az adatok – az 1.6. és a 2.42–2.45. táblák kivételével – az 5 fő és afeletti vállalkozásokra vonatkoznak.

Az Éves építőipar-statisztikai beszámolójelentésből származó létszámadatok vonatkozási köre ugyancsak 5 fő és afeletti.

Összehasonlíthatóság

Az iparban és építőiparban foglalkoztatottak létszáma (1.6. tábla) – az adatforrás, a számbavételi módszerek, a megfigyelt sokaság különbözősége miatt – eltér az évkönyv 2. és 3. fejezetében közölt hasonló tartalmú munkaügyi adattól.

Az évkönyvben az alkalmazásban állók létszámára és keresetére közölt adatok jelentéktelen mértékben eltérhetnek a KSH hasonló tartalmú más munkaügyi adatközléseitől, mivel azok az iparba és építőiparba sorolt vállalkozások adatain kívül a költségvetési és kijelölt non-profit szervezetek ipari és építőipari tevékenységen foglalkoztatottak adatait is tartalmazzák.

Nómenklatúrák

Az idősoros adatokat a mindenkor érvényes TEÁOR szerint közöljük.

Módszertani forrás

„Útmutató a munkaügy-statisztikai adatszolgáltatáshoz, 2003” című módszertani segédlet.

Tárgyi eszközök

(1.5. tábla)

Fogalmak, mutatók

Tárgyi eszköz: a számviteli törvény 26. §-ának (1)-es bekezdése szerint a tárgyi eszközök között a mérlegben kell kimutatni azokat az anyagi eszközöket (földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, műszaki berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés, egyéb berendezés), amelyek tartósan – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálják a vállalkozó tevékenységét, továbbá az ezen eszközök beszerzésére (a beruházásokra) adott előlegeket és a beruházásokat, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítését. 2001-től a tárgyi eszközök között kell kimutatni az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogokat és a tenyészállatokat is.

Nómenklatúrák

Az adatokat 1996-tól 1997-ig a TEÁOR '92, 1998-tól 2003-ig a TEÁOR '98, 2004-től a TEÁOR '03 szerint közöljük.

Az adatok forrása

1996–1998 között „A vállalatok pénzügyi adatai” c. KSH-kiadvány. 1999–2005 között az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal gyorsjelentése.

Az adatszolgáltatók köre

A tárgyi eszköz adatokat valamennyi társasági adóbevallást készítő kettős, illetve egyszeres könyvvitelt vezető vállalkozás adatai alapján számítottuk.

Vállalkozások száma

(1.7.,1.8., 2.1–2.12., 3.1–3.12. táblák)

Fogalmak, mutatók

Regisztrált vállalkozás: a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartásban szereplő, jogilag létező, adószámmal rendelkező egység, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is.

Egy adott évben **működő vállalkozásnak** tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele vagy foglalkoztatottja. A működő vállalkozások meghatározása az Eurostat egységes módszertana szerint készített vállalkozásdemográfiai felmérés alapján történik. A demográfiai felmérésben a működő vállalkozások köre az adott évre vonatkozó tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag kerül megállapításra, ezen adatok beérkezése után.

A közös európai módszertan a korábbiaktól eltérő definíciókat alkalmaz az egyes demográfiai folyamatok esetében, így a felmérés adatai eltérnek a KSH működő gazdasági szervezetek számával foglalkozó korábbi kiadványainak adataitól.

Egyéni vállalkozás: az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálya alá tartozókon kívül a gazdasági tevékenységet folytató, külön adószámmal rendelkező vállalkozók (pl. szellemi szabadfoglalkozásúak) is. A működő egyéni vállalkozások esetében a definíció csak a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozásokat tartalmazza.

Társas vállalkozás: a kiadványban alkalmazott társas vállalkozás fogalmán az egyéni vállalkozás kivételével az összes többi vállalkozást értjük.

Az adatok forrása

A regisztrált ipari és építőipari vállalkozások adatainak (1.7., 1.8., 2.1–2.12., 3.1–3.12. táblák) forrása a Központi Statisztikai Hivatal által üzemeltetett Gazdasági Szervezetek Regisztere, a vállalkozások nagyságcsoportjaira vonatkozó adatok (2.40., 2.41., 2.44., 2.45., 3.37–3.40. táblák) az éves iparstatisztikai, illetve építőipar-statisztikai adatgyűjtésből származnak.

Az adatszolgáltatók köre

Az iparstatisztikai adatgyűjtésből származó adatok (2.40., 2.41., 2.44., 2.45. táblák) a 20 fő és afeletti adatszolgáltatói körre vonatkoznak.

Az építőipari adatgyűjtésből származó adatok (3.37–3.40. táblák) az 5 fő és afeletti adatszolgáltatói körre vonatkoznak.

Összehasonlíthatóság

Az eltérő adatforrás és vonatkozási kör miatt az 1.7., 1.8., 2.1–2.12. táblák adatai a 2.40., 2.41., 2.44., 2.45. táblák adataival, az 1.7., 1.8., 3.1–3.12. táblák adatai a 3.37–3.40. táblák adataival nem hasonlíthatók össze.

Nómenklatúrák

A vállalkozásokra vonatkozó statisztikai adatok a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerét (TEÁOR) és a gazdasági szervezetek gazdálkodási forma szerinti osztályozását (GFO) követik.

Energiafelhasználás (1.9., 2.57. táblák)

Fogalmak, mutatók

Energiahordozó: az az anyag, amelynek számottevő energiatartalma van, illetve rendeltetése szerint főként energetikai célokat szolgál, függetlenül attól, hogy az energia melyik fajtájának (hőenergia, villamos energia, mechanikai energia stb.) felszabadítása révén hasznosítható.

Energiafelhasználás: a végső energiafelhasználásnak és az energiaátalakítások, tüzelőanyag-nemesítések veszteségeinek összege, csökkentve a hasznosított hulladékenergia mennyiségével. A tüzelőanyagokat fűtőértékkel, a hő- és villamos energiát az előállításukhoz szükséges tüzelőanyag hőértékével vesszük számba.

Végső energiafelhasználás: a végső energetikai, valamint a nem energetikai és anyagjellegű felhasználás összege, a más energiahordozóra való átalakítás céljából történt felhasználás nélkül.

Az adatokat az EU előírásainak megfelelően állítottuk össze.

Az adatok forrása

„ENERGIA KÖZPONT” Energiahatékonysági, Környezetvédelmi és Energia Információs Ügynökség Kht. (a továbbiakban: „ENERGIA KÖZPONT” Kht.)

Nemzetközi adatok (1.11.–1.14. táblák)

Az adatok forrása

1.11, 1.12 táblák: "Main Economic Indicators, 2006/5" (OECD, Párizs), Eurostat (Luxembourg), "Monthly Bulletin of Statistics, 2006/4" (ENSZ, New York). 1.13 tábla "Monthly Bulletin of Statistics, 2006/4" (ENSZ, New York), "European Mineral Statistics, 2000-2004" (British Geological Survey), Energy monthly 4/2006, 7/2006 (Eurostat). 1.14. tábla: Eurostat (Luxembourg), ILO-adatbázis (LABORSTAT).